

THE ACCOUNT OF THE THOROUGHBRED OF THE BREEDING OF SPORT HORSES BREEDS

VÝZNAM ANGLICKÉHO PLNOKREVNIKA VE ŠLECHTĚNÍ SPORTOVNÍCH PLEMEN KONÍ

Zárubová L., Jiskrová I.

Ústav chovu a šlechtění zvířat, Agronomická fakulta, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno, Česká republika.

E-mail: pacik.lenka@volny.cz, jiskrova@mendelu.cz

ABSTRACT

The Thoroughbred was bred to run so fast. It was made a system of racing to verify their performance. The Thoroughbred is old, blooded breed. The Thoroughbreds have excellent mechanics of movement, temperament, character and body conformation. Therefore they are used for breeding of so many riding horses. The Czech Warmblood is a most extended breed of sport horses in our republic. He has Thoroughbred blood in his background too. The aim of this work is detect how the Thoroughbred have effect on sports scores of our sport horses. It may show us whether horses with more Thoroughbred blood in their background are better than horses with less Thoroughbred blood in their background. Another thing we want to detect is the correlation between the Thoroughbred's turf career and the sports career of his get. It will be made a data base of sports scores from 1992 to 2005. Horses will be dividend into few groups by their age, sex, amount of Thoroughbred blood in their pedigree, rider, race, year of the race and difficulty of the race. It wil be used some statistic methods to get a finding. The findings will be complete in two years.

Key words: Thoroughbred, breeding, sport horse

ÚVOD

Anglický plnokrevník je velmi ušlechtilý, velmi harmonický jezdecký kůň středního, obdélníkového rámce (155 – 165 cm). Je to mimořádně rychlý a v rychlosti vytrvalý, konstitučně velmi tvrdý, raný dostihový kůň s vynikající mechanikou pohybu ve cvalu (MISAŘ A JISKROVÁ, 2001).

Počátek chovu anglického plnokrevníka se datuje zpravidla kolem roku 1680, kdy byl dovezen větší počet klisen, jejichž potomstvo se vyznamenalo na dostizích a dostalo se do rodokmenů anglických koní plnokrevných. Tyto klisny jsou známy pod jménem „royal mares“. Tyto „královské klisny“ nebyly však výhradně klisny arabské, ale také turecké a berberské ze severní Afriky a podle podání i uherské, které však byly východní krve. Všichni dovezení koně byli v Anglii zkoušeni na závodní dráze, a když se dobře osvědčili, bylo jich použito k plemenitbě. Jejich další potomstvo, když dospělo, bylo znovu na dostizích zkoušeno. Tak se v Anglii vytvářelo nové plemeno koní, určených především pro dostihy. Vybíralo se podle výkonu a ne podle formy jako na evropské pevnině (BÍLEK, 1957).

Potřeba konsolidovat získané vlastnosti byla důvodem vydání prvního svazku plemenné knihy General Stud book v roce 1791 a jejího uzavření v roce 1803. Podle jejího vzoru vznikly plemenné knihy anglického plnokrevníka i v zemích, kam se rozšířil (SAMBRAUS, 2006).

Díky cílevědomému chovu a sportovní slávě se tento maličký, boční výhonek velkého arabského kmene stal jednou z nejdůležitějších skupin sportovních koní naší doby. Angličtí plnokrevníci přispěli ke zlepšení mnoha dalších chovů po celém světě a dnes dosahují v obchodu s koňmi nejvyšších cen a na závodních nejvyšších počt. Jsou příkladem toho, jak málo materiálu stačí dobrým chovatelům k dosažení vynikajících výsledků a zároveň patří k nejvyšším vrcholům chovu a tréninku vůbec (DOBRORUKA A KHOLOVÁ, 1992).

Od 19. století se anglický plnokrevník postupně šířil do všech zemí, které měly vhodné podmínky pro jeho chov. Dnes se anglický plnokrevník používá pro rovinové dostihy, překážkové dostihy, jezdecký sport, jezdeckví, korekci konstituce, tělesné stavby a mechaniky pohybu plemen šlechtěných na sportovní výkonnost a všech plemen podskupiny anglických koní (MISAŘ A JISKROVÁ, 2001).

Sportovních plemen koní je nepřehledné množství. Většina z nich má v rodokmenu arabského nebo anglického plnokrevníka (THOMAS, 2005).

V naší republice je nrozšířenějším plemenem český teplokrevník. Český teplokrevník dříve představoval vícestranného koně koně pro zemědělství s převahou využití v tahu. Jeho chov s nástupem funkční přestavby struktury teplokrevného chovu postupně zanikal a byl převeden na moderní typ teplokrevníka, a to hřebci anglickými plnokrevníky, hannoverskými, trakénskými atd. Ústředním motivem zušlechtění bylo vyšlechtit vícestranného teplokrevného koně s převahou jezdeckého typu, a to pro široké využití ve sportovním ježdění (DUŠEK, 1999).

Realizaci šlechtitelského programu zajišťuje uznané chovatelské sdružení – SCHČT <http://www.schct.cz/chov.php3>).

Cílem naší práce je zjistit do jaké míry ovlivňuje anglický plnokrevník výkonnost

sportovních koní v České republice, zda spolu se zvyšujícím se podílem anglického plnokrevníka stoupá i výkonnost sportovních koní nebo naopak klesá. V potaz bude brán i vliv jezdce, věku koně jeho pohlaví, roku startu, obtížnosti soutěže a soutěži samotné. Současně posoudíme vztah mezi dostihovou výkonností plnokrevných koní a sportovní výkonností jejich potomstva.

METODIKA

Do databáze budou zařazeni všichni koně, startující v rámci ČR od roku 1992 do roku 2005 v parkurových soutěžích různých stupňů obtížnosti.

Výchozí databáze sportovních výsledků koní vznikne na základě podkladů poskytnutých Českou jezdeckou federací.

U všech koní budou zaznamenány tyto údaje:

- Jméno a číslo licence koně
- Otec
- Matka
- Otec matky
- Rok narození
- Rok startu
- Pohlaví
- Podíl genů anglického plnokrevníka
- Číslo soutěže
- Obtížnost soutěže
- Číslo licence jezdce

Třídění do skupin podle podílu genů anglického plnokrevníka:

- 1 – Anglický plnokrevník
- 2 – Koně se 75 % genů anglického plnokrevníka
- 3 – Koně s 50 % genů anglického plnokrevníka
- 4 – Koně s méně než 50 % genů anglického plnokrevníka

Třídění do skupin podle pohlaví:

- 1 – klisny
- 2 – hřebci
- 3 – valaši

Třídění do skupin podle věku:

- 1 – Koně 4letí
- 2 – Koně 5letí
- 3 – Koně 6letí
- 4 – Koně 7letí až 10letí

5 – Koně 10letí až 15letí

6 – Koně 16letí a starší

Třídění do skupin podle stupně obtížnosti soutěže:

1 – Stupeň obtížnosti Z

2 – Stupeň obtížnosti ZL

3 – Stupeň obtížnosti L

4 – Stupeň obtížnosti LS

5 – Stupeň obtížnosti S

6 – Stupeň obtížnosti ST

7 – Stupeň obtížnosti T

8 – Stupeň obtížnosti TT

Pro zjištění míry významnosti jednotlivých efektů bude použita rovnice:

$$y_{ijklmnop} = \mu + s_i + c_j + a_k + d_l + f_m + b_n + r_o + e_{ijklmnop}$$

kde:

$y_{ijklmnop}$ = vyhodnocovaná veličina

μ = celkový průměr

s_i = pevný efekt n-té skupiny podílu genů A1/1

c_j = pevný efekt i-tého pohlaví

a_k = pevný efekt k-tého věku

d_l = pevný efekt j-tého roku startu

f_m = pevný efekt l-tého stupně obtížnosti soutěže

b_n = pevný efekt m-té soutěže

r_o = pevný efekt o-tého jezdce

$e_{ijklmnop}$ = reziduální efekt

Vytvoření podkladové databáze a její další členění provedeme pomocí programu Microsoft ACCES. Vyhodnocení jednotlivých skupin koní podle jednotlivých efektů realizujeme GLM modelem v programu SAS (verze 9.1).

Výsledky budou zpracovány do dvou let.

LITERATURA

1. BÍLEK, F. Plemena domácího koně. In Koubek Speciální zootechnika – chov koní. Praha, SZN, 1957, 1031 s.
2. DOBRORUKA, L. J., KHOLOVÁ H. Zkrocený vládce stepi. Praha, Panorama, 1992, 256 s., ISBN 80-7038-229-5
3. DUŠEK, J. et al. Chov koní. Praha, Nakladatelství Brázda, s.r.o, 1999, 352 s. ISBN 80-209-0282-1
4. MISAŘ, D., JISKROVÁ, I. Chov a šlechtění koní. Brno, MZLU v Brně 2001, 170 s., ISBN 80-7157-510-0
5. SAMBRAUS, H. H. Atlas plemen hospodářských zvířat. Praha, Nakladatelství Brázda, s.r.o, 2006, 295 s., ISBN 80-209-0344-5
6. THOMAS, SMITH, H. The Horse Conformation Handbook. Storey Publishing, 2005, 387 s., ISBN 1-58017-558-9
7. <http://www.schct.cz/chov.php3> [cit. 18.října 2007]